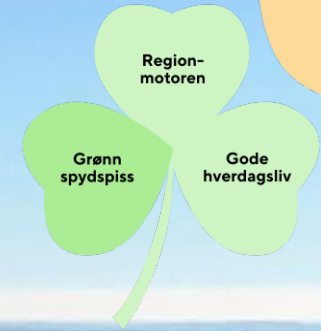

Stavanger
kommune

Klima- og miljøstrategi 2026–2040

Høringsversjon, mai 2026

Innhold

Side

- 3** Strategien kort oppsummert
- 7** Hovedstrategi: Unngå – flytte – forbedre

10 Mål

- 11** Klimarobust
- 12** Bærekraftig ressursbruk
- 13** Styrket naturmangfold

14 Satsingsområder

- 15** Involvering og samarbeid
- 18** Energi
- 21** Bygg og anlegg
- 24** Transport og mobilitet
- 27** Forbruk
- 30** Forurensning
- 33** Klimatilpasning
- 35** Naturnøytralitet og arealbruk

- 38** Oppfølging av planen

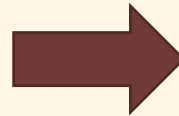
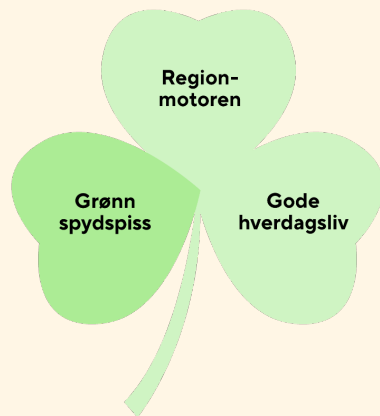
- 39** Indikatorer

- 41** Ordforklaringer

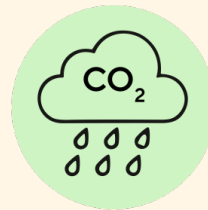

Strategien kort oppsummert

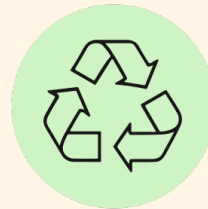
Kommuneplanens samfunnsdel og arealstrategi

Mål for klima- og miljøstrategien

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbruk

Styrket
naturmangfold

Satsingsområder

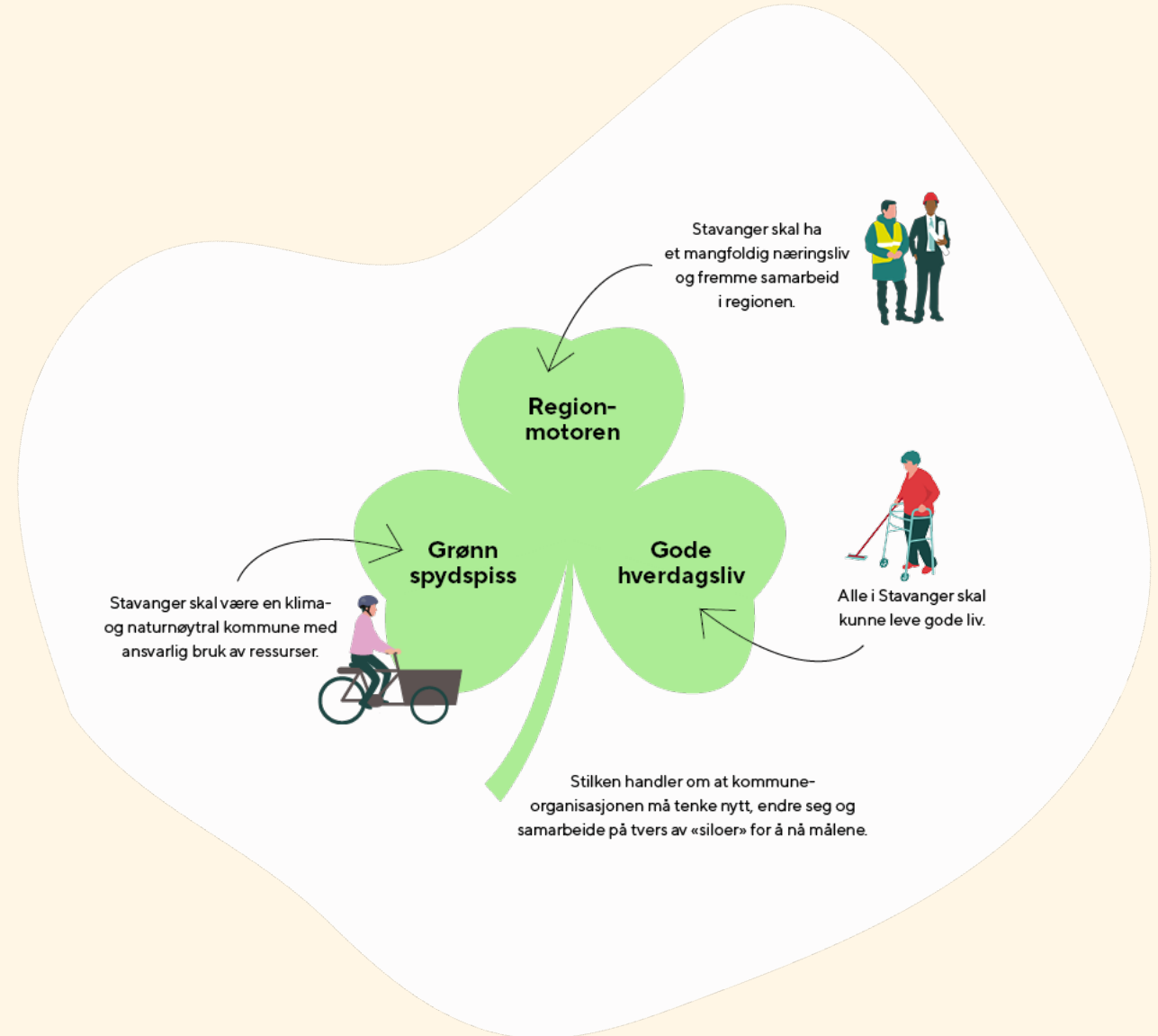
Energi	Involvering og samarbeid
Bygg og anlegg	
Transport og mobilitet	
Forbruk	
Forurensning	
Klimatilpasning	
Naturnøytralitet og arealbruk	

Klima- og miljøstrategi

Klima- og miljøstrategien skal utdype kommuneplanens samfunnsdel, som gjelder utviklingen av Stavangersamfunnet fram mot 2040. Denne strategien konkretiserer hvordan vi skal bli en «grønn spydspiss». Strategien viser også til kommunens øvrige planverk, og blir fulgt opp gjennom handlingsplaner med konkrete tiltak.

Målet er at Stavanger skal være en klima- og naturnøytral kommune med ansvarlig bruk av ressurser. Stavanger kommune skal lede an i klima- og miljøarbeidet og styrke arbeidet med å bevare, restaurere og øke naturmangfoldet i kommunen.

For å lykkes med dette, er vi avhengige av godt samarbeid med kommunens innbyggere, næringsliv og andre viktige samfunnsaktører.

Sentrale føringer

Klima- og miljøstrategien følger opp nasjonale, regionale og internasjonale forventninger og forpliktelser.

Stavanger kommune støtter opp under Parisavtalen og Naturavtalen gjennom ambisiøse klima-, natur- og miljømål, tydelige strategier og konkrete tiltak i hele kommunen.

Strategien forankrer også rammeverket «unngå, flytte og forbedre» - forkortet UFF» - slik Klimautvalget 2050 oppfordrer til i NOU [2023:25](#).

Mål og tiltak etterstreber en rettferdig klima- og miljøomstilling med hensyn til sosial, økonomisk og geografisk rettferdighet for alle grupper i samfunnet, nå og i fremtiden.

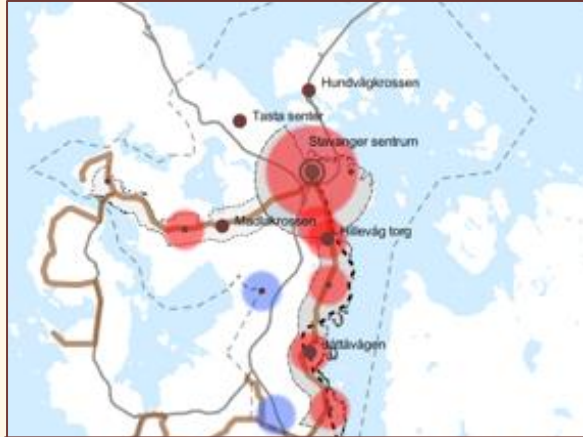
Stavanger kommune skal også følge opp målsetningene i denne strategien i sin egen virksomhet.

Foto: Carina Johansen

Stavanger er en av EUs «Mission Cities» og har etablert en bredt forankret klimakontrakt sammen med regionale aktører

Utfordringsbildet

Det er kamp om arealer til ulike formål

Klimagassene reduseres ikke fort nok

Klimaendringene, som havnivåstigning og økt nedbør, må håndteres

Spredning av miljøgifter og skadelig forurensning må unngås

Sirkulær ressursbruk må fremmes

Tap av naturmangfold må forhindres

Hovedstrategi: Unngå – flytte – forbedre (UFF)

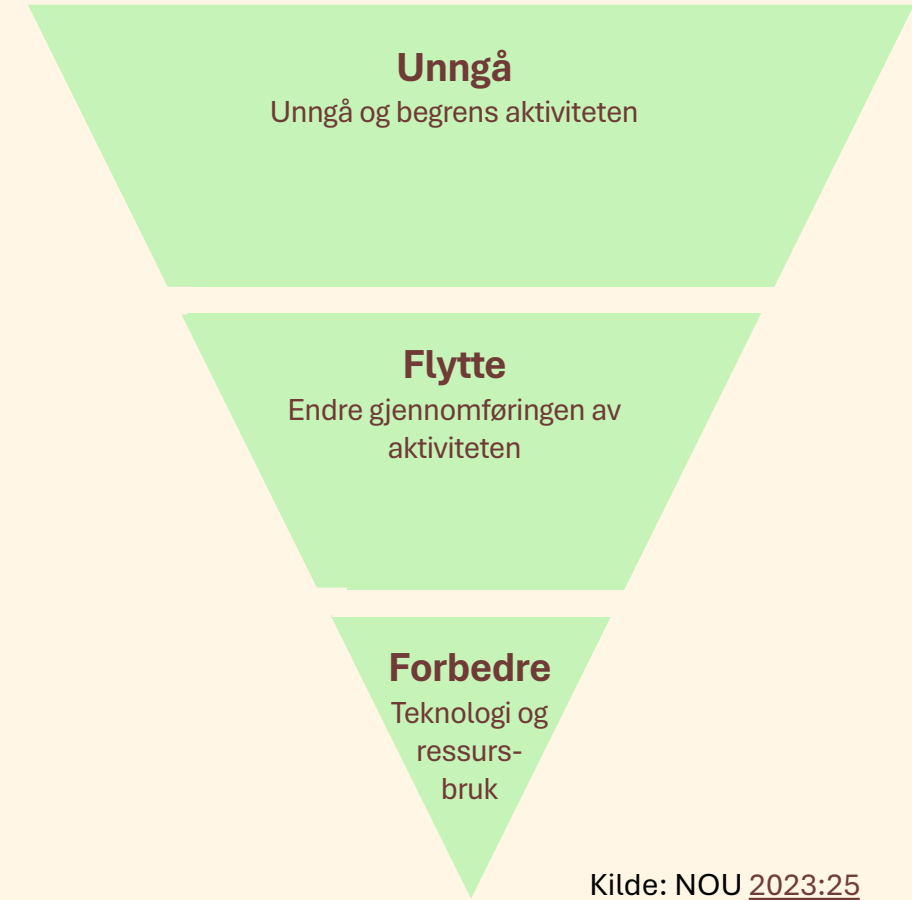
UFF-rammeverket er en strategisk satsing for å nå målene i klima- og miljøstrategien. Rammeverket er beskrevet i [NOU 2023: 25 Omstilling til lavutslipp](#).

Unngå: Det første og mest effektive trinnet handler om å unngå aktiviteter som skaper utslipp og miljøbelastning, så langt det lar seg gjøre.

Flytte: Hvis du ikke kan unngå aktiviteten, handler neste trinn om å flytte til løsninger med lavere klima- og miljøavtrykk.

Forbedre: Hvis det verken er mulig å unngå eller flytte aktiviteten, er det siste trinnet å forbedre.

Tiltak for å unngå utslipp/miljøbelastning har høyest prioritet, og bør være utgangspunktet for alle vurderinger.

Kilde: NOU [2023:25](#)

Hvordan skal kommunen håndtere økende klimarisiko?

Klimarisiko handler om konsekvensene av klimaendringene og konsekvensene av klimapolitikken.

Kommunen må identifisere, vurdere og håndtere egen klimarisiko for å lykkes med målene våre.

- **Fysisk risiko:** bl.a. stormflo, hetebølger og styrtregn, havnivåstigning
- **Overgangsrisiko:** for eksempel konsekvenser av endret regelverk/rammebetingelser og endringer i fremtidig skatteinngang og sysselsetting
- **Omdømmerisiko:** bl.a. tap av anseelse for kommuner/bedrifter som har bidratt til klimaendringene/ikke har begrenset skader som skyldes klimaendringer.
- **Gjennomføringsrisiko:** følger av mangel på vilje eller mulighet til å gjennomføre klimatiltak, for eksempel som følge av protester
- **Ansvarsrisiko:** manglende vilje til å planlegge for strengere klimakrav og et endret fysisk klima kan føre til økonomiske tap eller søksmål
- **Grenseoverskridende risiko:** klimaendringer i andre land kan gi konflikter og migrasjon, men også at globale verdikjeder og matproduksjonen påvirkes

Folkelige protester kan føre til mangelfull politisk gjennomføring av tiltak

Kommunen må planlegge for klimaendringer som vil påvirke samfunnet i økende grad over tid

Behovet for rask omstilling kan medføre innfasingsutfordringer

Kilde: [Norsk klimastiftelse](#)

Høringsversjon

Målkonflikter

I arbeidet med klima og miljø står Stavanger kommune overfor flere målkonflikter som må håndteres samtidig. Begrensede økonomiske ressurser kan gjøre det krevende å prioritere. Ønsker om økonomisk vekst og økt ressursbruk står i konflikt med jordas begrensede tåleevne. Fokus på klima-, natur- og miljøområdet kan bli satt opp i mot prioriteringer innen andre viktige tjenester kommunen skal levere på.

Areal er en knapp ressurs, og hvordan vi bruker arealene våre har stor betydning også for karbonlagring, naturmangfold og klimatilpasning. Vern av natur og jordbruksarealer kommer ofte i konflikt med behovet for utbygging av næringsområder, boliger og infrastruktur. Det samme gjelder klimatilpasningstiltak som krever plass til blågrønne løsninger, flomveier og overvannshåndtering.

Også energi er en begrenset ressurs. Elektrifisering av transport, bygg og industri øker etterspørselen etter kraft, samtidig som strøm trengs til grunnleggende tjenester og gode hverdagsliv. Omstilling kan treffe ulikt og belaste dem med lavest økonomisk handlingsrom mest.

Disse målkonfliktene viser behovet for helhetlige prioriteringer og bruk av UFF-rammeverket for å redusere både utslipp og press på areal og natur.

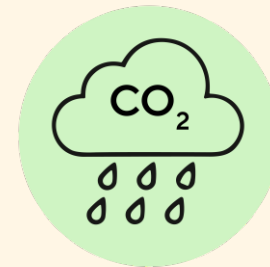
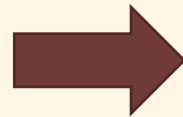
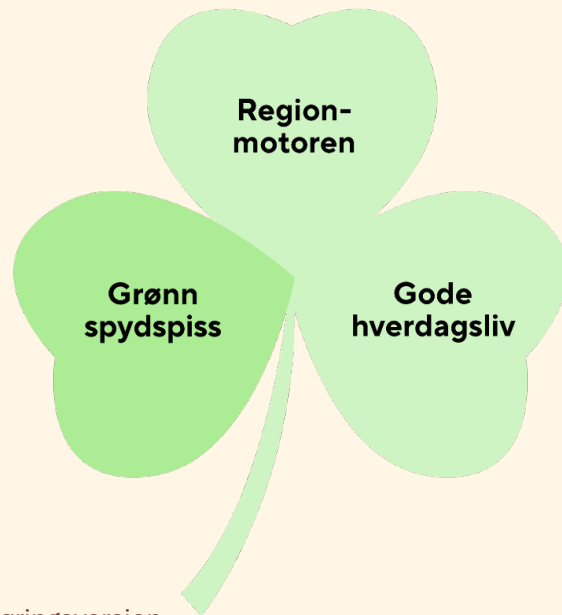

Mål

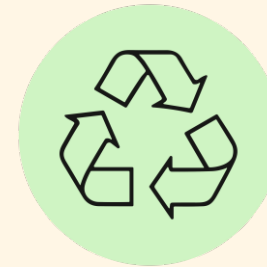
Kommunens mål om å bli en klima- og naturnøytral kommune, og med ansvarlig bruk av ressurser, er tredelt.
Det handler om å være klimarobust, bruke ressursene på en bærekraftig måte og sikre og styrke naturmangfoldet.

Kommuneplanens samfunnsdel og arealstrategi

Mål for klima- og miljøstrategien

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbruk

Styrket
naturmangfold

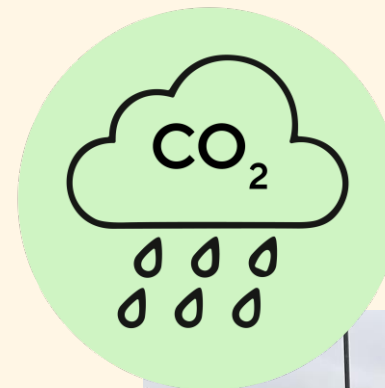
Klimarobust

Mål:

- Vi skal tilpasse oss klimaendringene og bli klimanøytrale.

Delmål:

- De direkte klimagassutslipp i Stavanger kommune skal reduseres med 80 prosent fra 2015 til 2035 og karbonlagringen økes.
- Vi skal redusere energibehovet og energieffektivisere der det er mulig, øke lokal fornybar energiproduksjon og øke energifleksibiliteten.
- Vi reduserer vårt bidrag til klimagassutslipp utenfor kommunen.
- Frem mot 2040 skal motstandskraften mot klimaendringer i by, land og natur styrkes, samtidig som kommunen planlegger langsiktig for klimatiske endringer frem mot 2100.
- Stavanger kommune skal tilpasse seg konsekvensene av klimaendringer som økt nedbør, havnivåstigning, skredfare og tørke. Løsningene skal i størst mulig grad være naturbaserte og bidra til å styrke naturens egne økosystem.

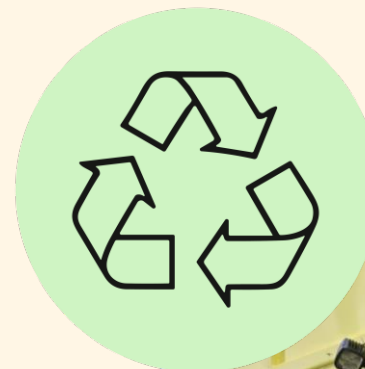
Bærekraftig ressursbruk

Mål:

- Vi skal ha en ansvarlig bruk av ressurser. Materielt forbruk, indirekte utslipp og avfallsmengden reduseres.

Delmål:

- Stavanger kommune vil bidra til god forvaltning av råstoffer, materialer og energi i tråd med prinsippet «sirkulær økonomi».
- Stavanger kommune vil bidra til nedgang i forbruk blant annet ved økt fokus på ombruk, reparasjon og delingsløsninger.
- Vi gjenbraker eksisterende bygg, infrastruktur, masser og materialer fremfor å bygge nytt.
- Vi utformer bygg og uterom slik at de er fleksible og tilpasningsdyktige.
- Avfallsmengden skal reduseres betydelig og det som sorteres ut som avfall skal utnyttes som ressurs og holdes i omløp så lenge som mulig.

Styrket naturmangfold

Mål:

- Vi skal bevare, styrke og gjenopprette naturmangfoldet, og unngå forurensning.

Delmål:

- Stavanger kommune skal være en naturnøytral kommune med et langsiktig mål om naturpositivitet.
- Stavanger kommune skal bevare og styrke naturmangfoldet gjennom kunnskapsbasert forvaltning, vern, restaurering og sammenhengende blågrønne strukturer.
- I Stavanger kommunes prosjekter og aktiviteter skal det gjennomføres tiltak som bevarer naturvariasjon og økologiske sammenhenger, og som sikrer gode og langsiktige livsvilkår for et mangfold av arter.
- Forurensning skal ikke skade helse, natur og miljø.

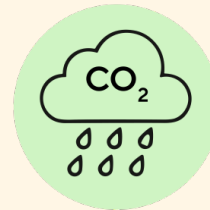

Satsingsområder

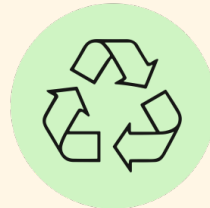
For å nå målene i planen, er det definert syv satsingsområder det skal arbeides strategisk med.

Involvering og samarbeid er i tillegg et tverrgående tema som er sentralt for alle områdene.

Hvert satsingsområde kan bidra innen flere målområder.

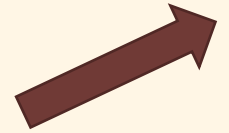
Klimarobust

Bærekraftig
ressursbruk

Styrket
naturmangfold

Involvering og samarbeid
Energi
Bygg og anlegg
Transport og mobilitet
Forbruk
Forurensning
Klimatilpasning
Naturnøytralitet og arealbruk

Involvering og samarbeid

Involvering og samarbeid

For å lykkes med klima- og miljøomstillingen er Stavanger kommune avhengige av samarbeid med andre aktører, både regionalt og nasjonalt, ettersom bare en begrenset del av klimautfordringene kan løses innenfor egen organisasjon.

Arbeidet må derfor organiseres på en måte som gjør at vi kontinuerlig kan håndtere endringer, lære underveis og utvikle oss.

Medvirkning er en sentral forutsetning for å skape tillit og forståelse for nødvendige endringer, samtidig som det gir rom for å utforske nye løsninger i fellesskap.

Målet er å utvikle løsninger som bidrar til en rettferdig klima- og miljøomstilling, der sosiale, økonomiske og geografiske hensyn ivaretas for alle, både nå og i framtiden.

Involvering og samarbeid

For å være et klima- og miljøvennlig samfunn, må vi mobilisere alle aktørene i kommunen. Dette skal vi gjøre ved å:

- fremme opplæring og kunnskapsdeling samt tilrettelegge for at det er enkelt å leve klima- og miljøvennlig i Stavanger
- gjennomføre klima- og miljøtiltak der vi har handlingsrom til det, og samarbeide med andre for å finne de gode løsningene hvor vi ikke kan gjennomføre tiltakene alene
- sikre demokratiske prosesser og arbeide for en rettferdig klima- og miljøomstilling

I kraft av å være regionmotor, tilstreber vi at lokale klimatiltak ikke øker globale utslipp eller fører til karbonlekkasje, det vil si at utslippene ikke flyttes fra kommunen til andre områder. Kommunen inkluderer ikke klimakompensasjon gjennom kreditter som en strategi for å nå utslippsmålet.

SATSINGSOMRÅDER

Energi

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbruk

Styrket
naturmangfold

Energi

For å nå målene innen energiområdet skal vi:

- redusere det totale energibehovet ved tiltak som å redusere varmetapet og innføre mer behovsstyring
- energieffektivisere der det er mulig ved å gjennomføre tiltak som gir reduksjon i energiforbruk
- øke lokal fornybar energiproduksjon på allerede utbygde arealer og takflater
- øke energifleksibilitet ved å konvertere til vannbårne systemer, og ha gode systemer for deling og lagring av energi

Kommunen som samfunnsaktør skal bidra til de kollektive energiløsningene i regionen, der det er hensiktsmessig.

Energi, UFF

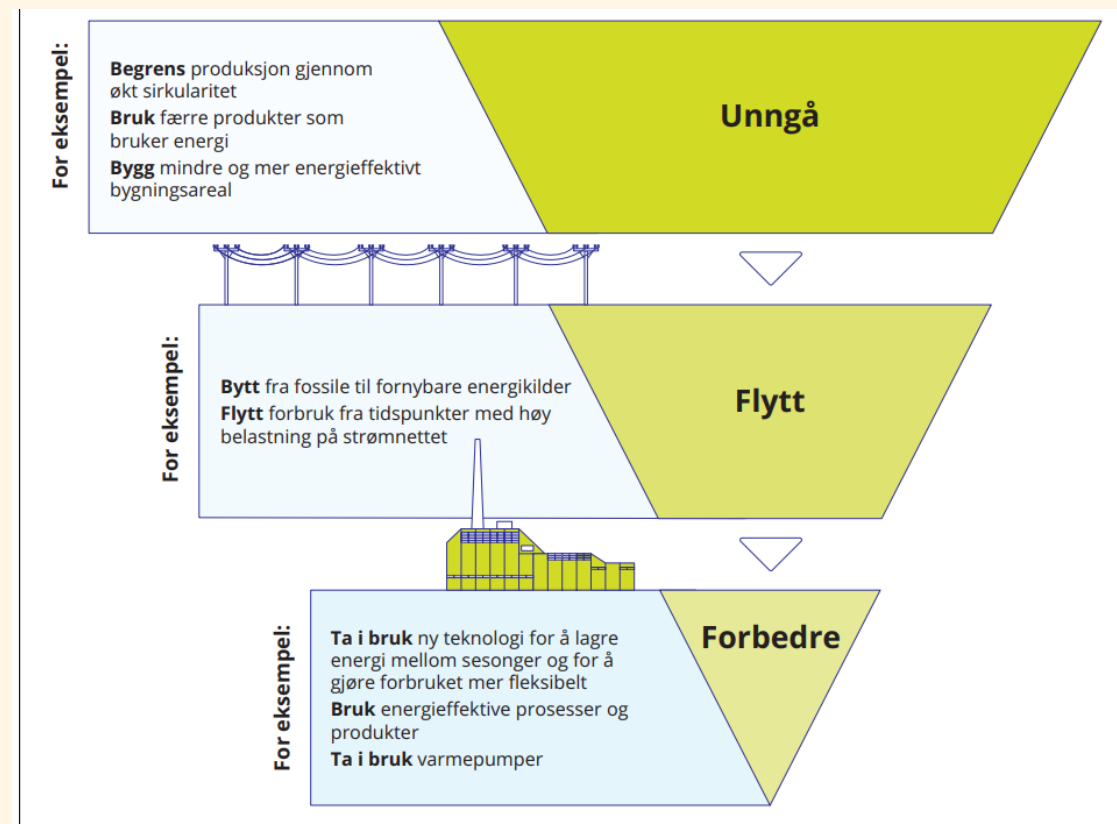
Energibruk og valg av energiløsninger har stor betydning for klimagassutslipp, forsyningssikkerhet, arealbruk og kommunens samlede kostnader. Samtidig står samfunnet overfor økende utfordringer knyttet til nettkapasitet. Ved å legge UFF-prinsippet til grunn, hvor å *unngå* har høyest prioritet, kan vi redusere klima- og miljøkonsekvensene fra energibruk.

I tiden fremover vil det være viktig å *unngå* unødvendig energibruk. Dette kan gjøres ved å prioritere gjennomføring av lønnsomme energieffektiviseringstiltak, og planlegge for en energieffektiv by.

Energibruken kan også *flyttes* til energibærere med mindre klima- og miljøbelastning, eller flyttes til tider med lavere belastning på strømmettet. Dette kan gjøres ved å øke bruk av lokal fornybar energi og energifleksible løsninger.

Man kan også gjøre *forbedringstiltak*, som å skifte til mer energieffektive og rentbrennende vedovner eller varmepumper.

På denne måten planlegger vi for en energieffektiv kommune.

Figur 5.6 Rammeverket for tiltak – *unngå, flytte, forbedre* i energisystemet.

Figuren viser ulike prioriteringer og eksempler på hvordan prioriteringene kan gi føringer for politiske beslutninger. Eksempelene er ikke uttømmende.

Kilde: Klimautvalget 2050

SATSINGSOMRÅDER

Bygg og anlegg

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbrukStyrket
naturmangfold

Bygg og anlegg

Bygg- og anleggssektoren er en av de største kildene til ressursbruk, klimagassutslipp og nedbygging av natur, både i Norge og globalt. For å nå klima-, natur- og miljømålene, skal vi innen bygg og anlegg satse på mer effektiv arealutnyttelse og mer effektiv ressursbruk. Dette gjør vi ved å:

- bevare, vedlikeholde og utvikle kommunens bygg og anlegg fremfor å bygge nytt
- benytte allerede bebygd areal framfor nedbygging av natur- og landbruksarealer
- tilpasse bygg for samlokalisering og deling, fleksibilitet og endringsdyktighet, samt fremme graden av demontering for videre bruk i andre bygg og anlegg
- ivareta verdifull natur og styrke naturmangfold ved bygg, anlegg og uterom
- bygge på en bærekraftig måte med massebalanse, robuste materialer i et livsløpsperspektiv

- øke graden av gjenbruksmaterialer og ombruk gjennom å bidra til ombrukslager og -løsninger for bygg- og anleggsbransjen
- minimere graden av nye produkter og materialer i bygg- og anleggsbransjen
- stille krav til utslippsfrie bygg- og anleggsplasser

Bygg og anlegg, UFF

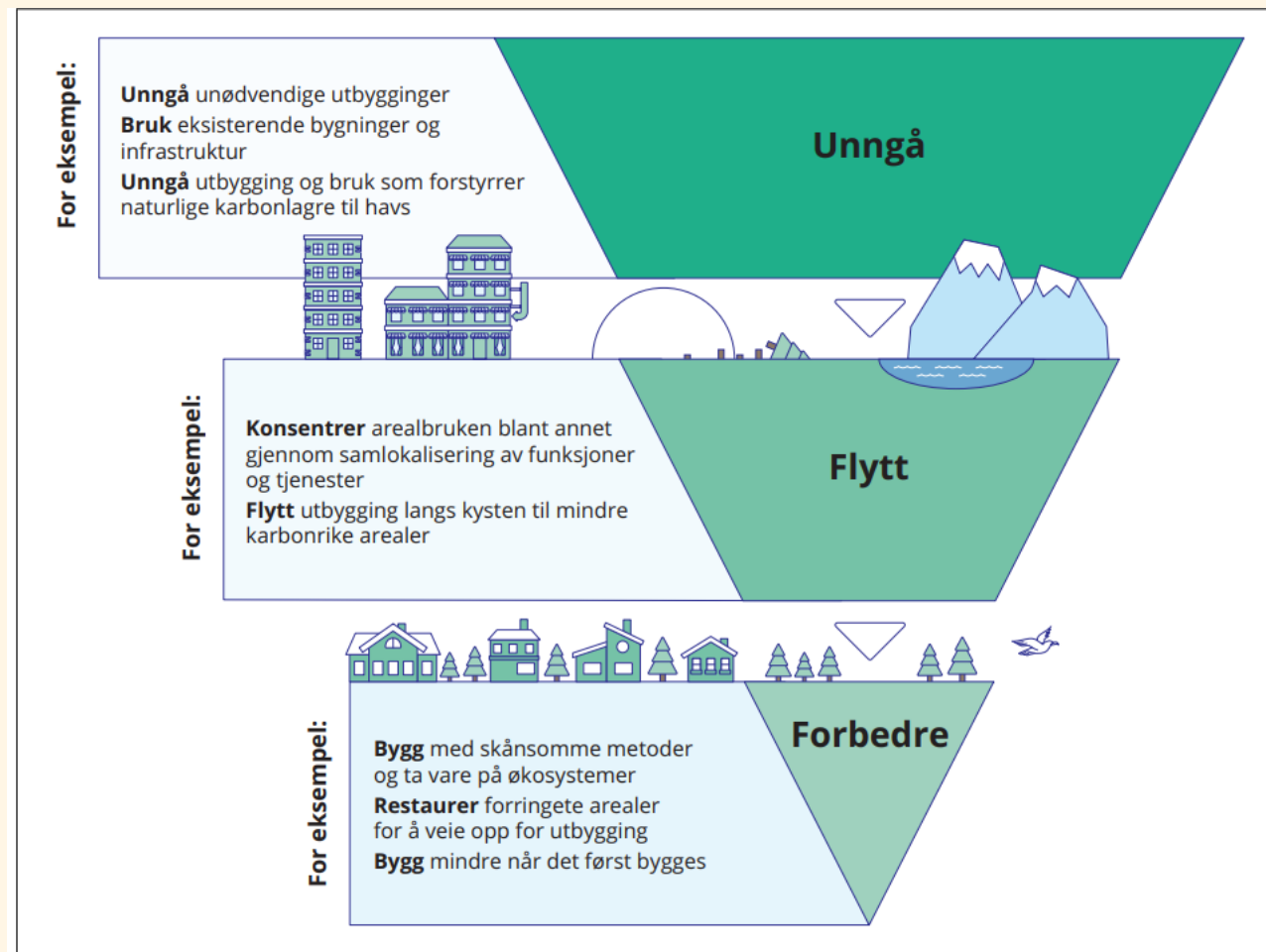
UFF-pyramiden er et viktig prinsipp innen bygg og anlegg.

Vi kan *unngå* unødvendige utbygginger ved å bevare, vedlikeholde og utvikle bygg og anlegg vi allerede har.

Vi kan *flytte* ved å legge nye utbyggingsområder til allerede bebygde og grå arealer for å bevare natur- og landbruksarealer

Utbygginger kan *forbedres* ved å bygge på en bærekraftig måte, og ved å sikre fleksible bygg som kan gjenbrukes og som har lang levetid

Bygg og anleggssektoren har også en sterk kobling mot UFF-pyramidene for satsingsområdene «forbruk» og «naturnøytralitet og arealbruk».

Figur 6.7 Rammeverket for tiltak *unngå – flytte – forbedre* (UFF) i arealbruk.

Figuren viser ulike prioriteringer og eksempler på hvordan prioriteringene kan gi føringer for politiske beslutninger. Eksempelene er ikke uttømmende.

Kilde: Klimautvalget 2050

Transport og mobilitet

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbrukStyrket
naturmangfold

Transport og mobilitet

Transport er den største kilden til klimagassutslipp og den bilbaserte utviklingen vi har hatt, er arealkrevende. Måten vi håndterer transportbehovet framover vil ha en avgjørende betydning for hvordan vi klarer overgangen til et mer bærekraftig samfunn og det grønne skiftet.

Kommunens transport- og mobilitetsstrategi er forankret i kommuneplanens arealdel og samfunnsdel. Den konkretiserer forpliktelser og mål, og legge grunnlaget for at det skal være enkelt å ferdes miljøvennlig, både for personer, varer og tjenester.

Å kun elektrifisere kjøretøyparken uten først å redusere bilbruken og flytte flere reiser til gange, sykkel og kollektiv, kommer i konflikt med mål om areal-, energi- og ressursbruk.

Vi satser på klima- og miljøvennlig transport og mobilitet ved å:

- følge opp forpliktelsene om nullvekstmålet i bymiljøpakken ved å legge mobilitetspyramiden og aktiv transport til grunn for tilrettelegging og utvikling, med mål om at maksimalt 30 prosent av turene skjer med personbil i 2030
- legge til rette for utslippsfri land-, sjø- og lufttransport, og gode løsninger for bylogistikk og næringstransport

Mobilitetspyramiden viser hva vi skal prioritere. Vi skal først og fremst tilrettelegge for gående, syklende, delingsløsninger og kollektivtransport

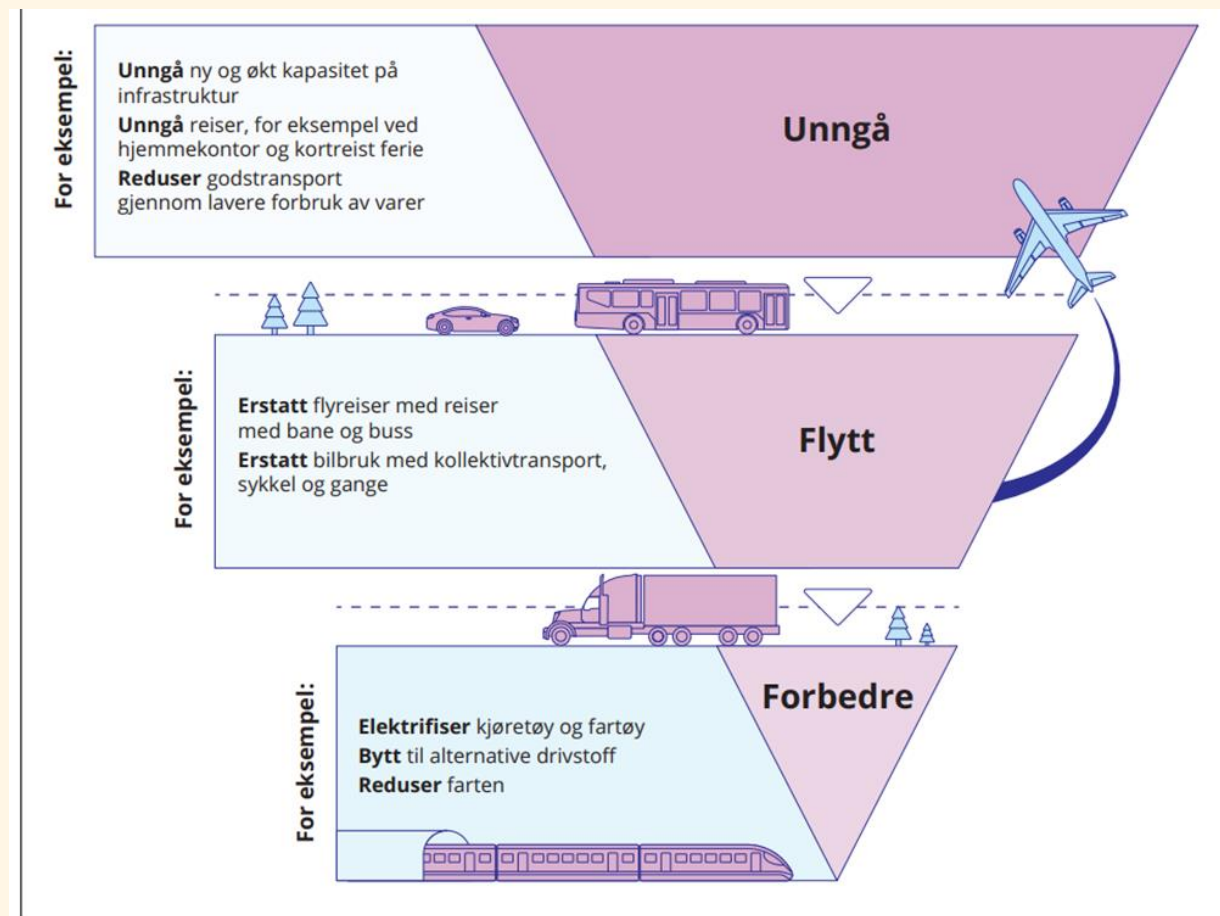

Transport og mobilitet, UFF

Kommuneplanen har forankret en arealplanlegging som legger til rette for et kortreist hverdagsliv, slik at transportbehovet reduseres. Det vil si at nye boliger, og aktiviteter som mange skal til, bygges sentralt (i henhold til kommunens arealstrategi). Den legger også til rette for å utvikle trivelige gater og byrom som gjør det attraktivt å gå, sykle og bruke kollektivtransport.

Samvirke mellom transportformer og et bredt tilbud av mobilitetstjenester gir frihet i valg av reisemåte etter vær, årstid, situasjon, humør og gjøremål.

Elektrifisering kommer inn under *forbedre* – og erstatter ikke behovet for å *unngå* og *flytte* bil- og flyreiser først. For de reisene vi ikke kan flytte til andre transportformer, må vi tilrettelegge for nullutslippsløsninger.

Figur 8.1 Rammeverket for tiltak *unngå* – *flytte* – *forbedre* (UFF) i transportsystemet.

Figuren viser ulike prioriteringer og eksempler på hvordan prioriteringene kan gi føringer for politiske beslutninger. Eksemplene er ikke uttømmende.

Kilde: Klimautvalget 2050

Forbruk

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbrukStyrket
naturmangfold

Forbruk

Forbruket i Norge har økt med økende velstand, og dette påvirker klima, natur og miljø negativt, både lokalt og globalt. For å fremme en mer forsvarlig bruk av ressurser skal Stavanger kommune:

- legge til rette for at det er enkelt og attraktivt for innbyggerne å velge forbruksvarer med lav klima-, natur- og miljøbelastning
- jobbe for at ressurser holdes i et kretsløp lengst mulig ved å satse på ombruk, reparasjon og materialgjenvinning
- etterspørre sirkulære løsninger i kommunens anskaffelser
- legge til rette for sambruk av bygg
- fremme fellesskapsløsninger og informere om ombruk, reparasjoner og delingsløsninger

Forbruk, UFF

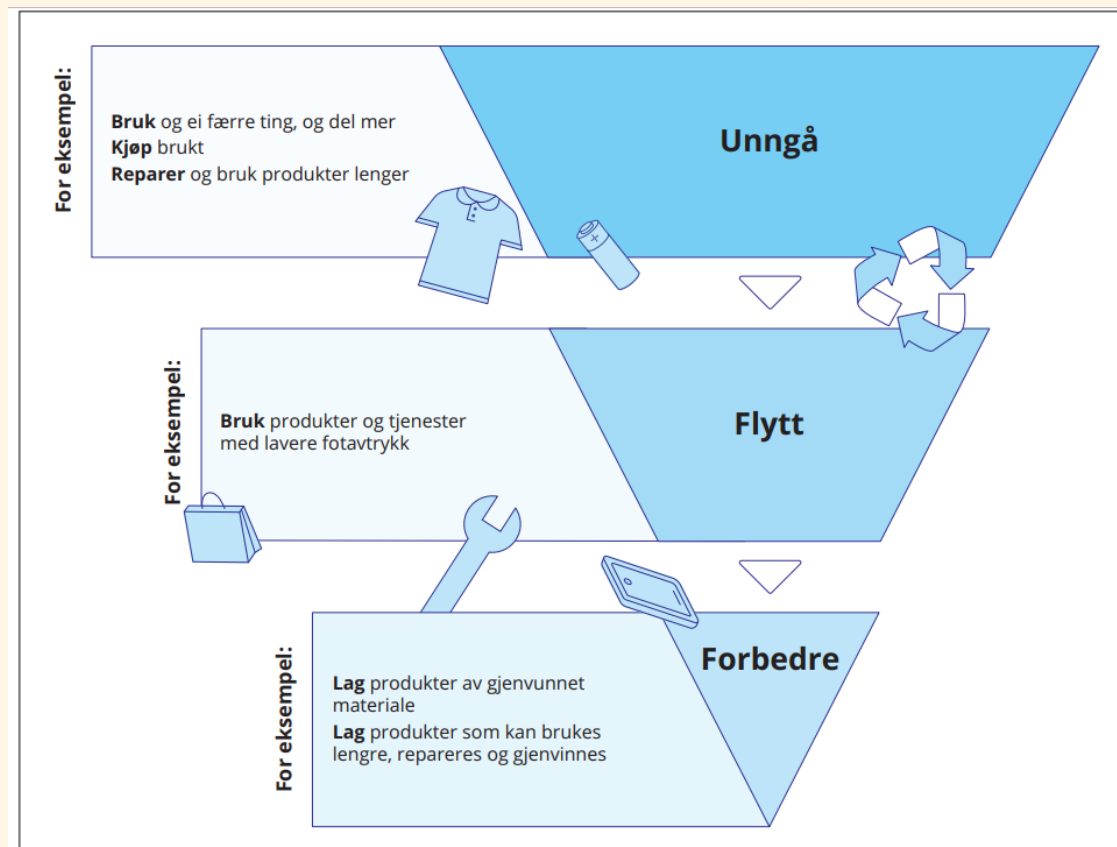
Satsingsområdet Forbruk har en tydelig kobling mot UFF-rammeverket.

Vi kan *unngå* forbruk ved å bruke det vi har lengre og/eller dele mer. Vi kan også redusere miljøbelastningen ved å reparere og kjøpe brukt.

Vi kan også *flytte* forbruket til varer og tjenester med lavere fotavtrykk. Vi kan eksempelvis drikke vann fra springen istedenfor å kjøpe vann på flaske.

Vi kan *forbedre* ved å kjøpe miljømerkede produkter med lang levetid.

Kommunen har en viktig rolle som tilrettelegger slik at det blir enklere å leve klima-, natur- og miljøvennlig i Stavanger. UFF-rammeverket er også et viktig prinsipp for kommunens egen forvaltning.

Figur 9.6 Rammeverket for tiltak *unngå* – *flytte* – *forbedre* (UFF) i en mer sirkulær økonomi.

Figuren viser ulike prioriteringer og eksempler på hvordan prioriteringene kan gi føringer for politiske beslutninger. Eksemplene er ikke uttømmende.

Kilde: Klimautvalget 2050.

A photograph of a polluted riverbank. In the foreground, there is a pile of dark, jagged rocks and debris. A motorcycle is lying on its side on the right, partially submerged in the water. To the left, there is a metal cage or basket. The water is murky and brown. A large, irregular yellow shape is overlaid on the center of the image, containing the text 'Forurensning'.

Forurensning

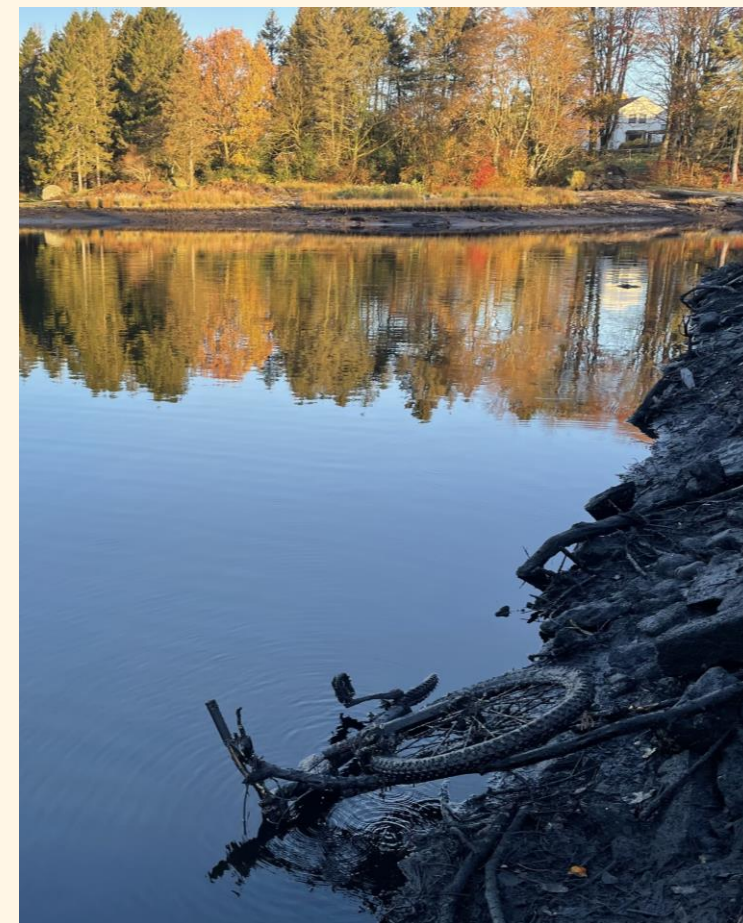
Klimarobust

Bærekraftig
ressursbrukStyrket
naturmangfold

Forurensning

Forurensning kan påvirke både menneskers helse og naturens tåleevne. For kommunen er det derfor avgjørende å forebygge ny forurensning og rydde opp i gammel forurensning. For å sikre at forurensning ikke skader helse og miljø skal vi:

- følge opp mål og tiltak i kommunens planer innenfor forurensning, for eksempel planer knyttet til støy-, lys- og luftforurensning, småbåthavner, havbruksplan og landbruksplan
- redusere spredning av miljøgifter, forsøpling og mikroplast gjennom veiledning, kartlegging, tiltak og kontroll
- samarbeide med Miljødirektoratet for å fjerne eller dekke til forurensede masser i sjø for å hindre at miljøgifter spres videre i økosystemet og opp i næringskjeden
- sørge for opprydding av grunnforurensning i områder for allmenn bruk som kan være helseskadelig, med fokus på parker, friområder og lekeplasser

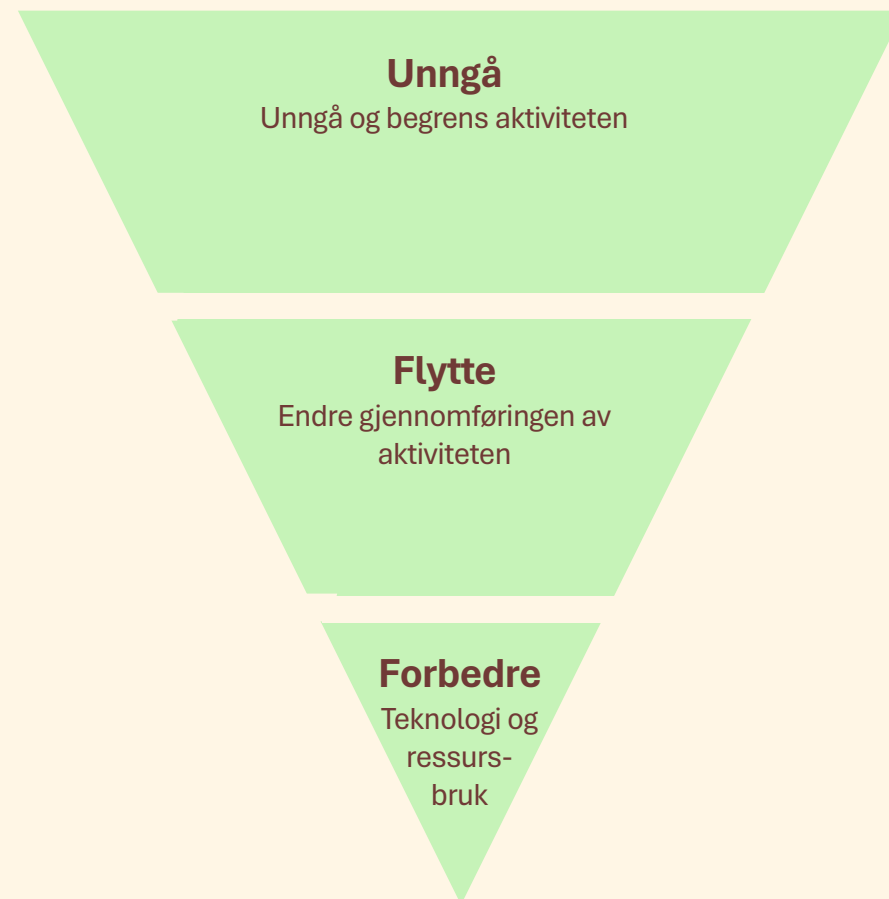
Forurensning, UFF

UFF-prinsippet kan også legges til grunn for satsingsområdet forurensing.

Førsteprioritet er å *unngå* forurensingen. Dette kan gjøres gjennom å forby eller fase ut forurensende stoffer og aktiviteter, stille tydelige miljøkrav og bruke kommunens rolle som forurensningsmyndighet aktivt. Kommunen kan også påvirke aktører i Stavanger gjennom veiledning, informasjonsarbeid og eventuelle støtteordninger.

Det er også flere aktuelle *flytte*-tiltak som kan redusere forurensing i kommunen. Dersom man flytter fra bilbruk til sykkel og gange, blir det mindre støy- og luftforurensing. Man kan også «flytte» forurensingen for å beskytte sårbare områder, som ved å sikre at skadelig forurensing ikke lekker ut i sårbare vannforekomster.

Forbedre-tiltak omfatter blant annet å bytte til produkter med lavere forurensing, som å bytte til miljømerkede kjemikaler, led-belysning eller rentbrennende vedovner. Å rydde opp i, eller dekke til, gammel forurensing kan også ses på som et forbedretiltak, som sikrer at mennesker og miljø ikke eksponeres for skadelig forurensing.

Klimatilpasning

Klimatilpasning

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbrukStyrket
naturmangfold

Klimaendringene påvirker allerede natur, infrastruktur og samfunn i Stavanger. Vi må tilpasse oss kraftig nedbør, økt fare for flom, havnivåstigning og stormflo, skredfare og tørke. For å øke motstandskraften mot klimaendringer skal vi:

- anvende oppdatert kunnskap og kompetanse om hvilke utfordringer og muligheter klimaendringer gir
- integrere klimatilpasning i all kommunal planlegging, utbygging og forvaltning og sikre god samhandling på tvers av fagområder
- ha en robust beredskap gjennom å sikre kritisk infrastruktur og kontinuitet i kommunens tjenester ved ekstremvær
- utvikle og implementere helhetlige tiltak for å beskytte Stavanger mot forventet havnivåstigning
- sikre helhetlige og tverrfaglige løsninger for overvannshåndtering, og redusere risikoen for flom ved ekstrem nedbør
- styrke og bevare arealenes evne til å levere regulerende økosystemtjenester, blant annet ved å ta vare på trær og

annen vegetasjon som allerede har tilpasset seg et varmere og våtere klima, og ved å bevare, gjenåpne og videreutvikle naturlige og planlagte flomveier

Naturnøytralitet og arealbruk

Klimarobust

Bærekraftig
ressursbrukStyrket
naturmangfold

Naturnøytralitet og arealbruk

Naturen, grønne omgivelser og matproduserende kulturlandskap er grunnleggende forutsetninger for et bærekraftig samfunn. Ny arealbruk er den viktigste årsaken til tap av natur, og hvordan vi planlegger og bygger har derfor stor betydning for både natur, klima og miljø. En helhetlig arealforvaltning vil bidra til bevaring av naturmangfoldet, jordvern, reduksjon av klimagassutslipp og styrking av samfunnets evne til å møte klimaendringer.

Innen naturnøytralitet og arealbruk skal vi:

- følge opp og utvikle Stavanger kommunes Grønn plan del 1 og 2, plan hvis formål er å sikre sammenhengende og tilgjengelig grønnstruktur og naturmangfold i kommunen
- bevare naturverdier på land og i vann og følge tiltakshierarkiet for å unngå særlig tiltak i sårbare områder
- forvalte naturen slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn ivaretas og økes, og arbeide for økt karbonbinding i regionen

- styrke havets rolle som karbonlager ved å legge til rette for økt opptak og lagring av karbon i marine økosystemer, gjennom vern, restaurering og bærekraftig forvaltning
- sikre og fremme bynaturen og øke kunnskap bl.a. gjennom naturbaserte løsninger, bevaring av trær og urbant landbruk
- gjenopprette og forbedre økologisk tilstand og naturverdier i områder som er forringet eller ødelagte

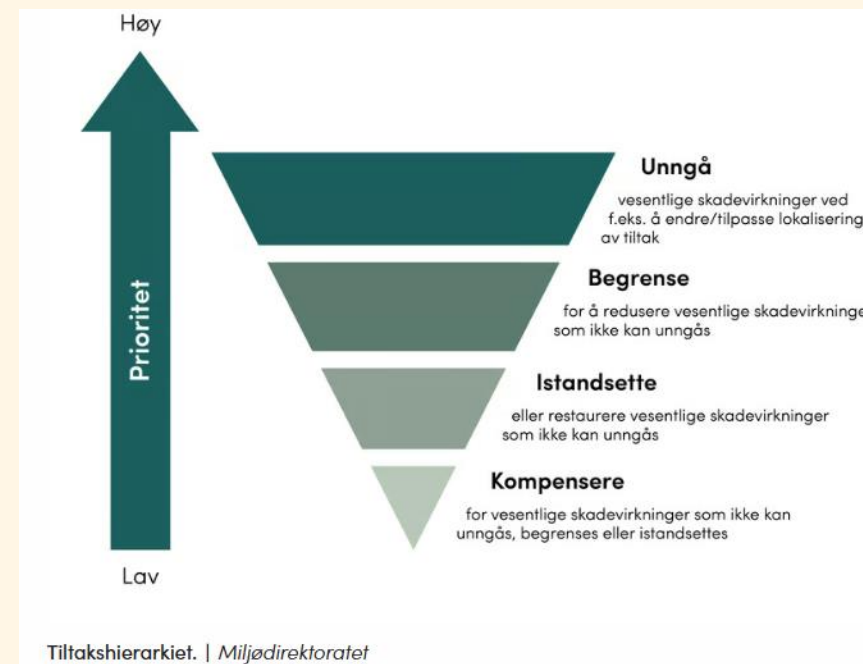
Naturnøytralitet og arealbruk

For å kunne oppnå mål om naturnøytralitet står tiltakshierarkiet fra Miljødirektoratet sentralt.

- Vi skal *unngå* nedbygging av eller skadevirkninger på naturverdier i den grad det er mulig. Dette gjør vi ved å skjerme verdifulle arealer gjennom kommunens arealplaner og på prosjektnivå.
- Skadevirkningene til tiltak som skal gjennomføres kan *begrenses* ved å flytte utbyggingsområdene for å beskytte områder med dyrka jord, høyt arts mangfold, karbonrike arealer eller sårbar natur. Vi kan også begrense skadevirkningene ved å redusere omfanget av tiltaket.
- For skadevirkningen som ikke kan unngås eller begrenses skal vi se på muligheter for å *istandsette* eller restaurere natur, som at mest mulig av påvirket areal kan tilbakeføres til natur etter utbygging.
- Dersom det er tungtveiende samfunnshensyn for å gjennomføre tiltaket, kan *kompensasjon* på andre arealer være en siste utvei.

For å blir naturpositive, skal vi legge til rette for større naturmangfold i kommunen. Dette gjør vi gjennom forbedret arealbruk, som trelagsbytte, restaurering av våtmarksområder og gode beplantningsvalg.

Satsingsområdet bygg og anlegg har også kobling til tiltakshierarkiet. Fleksible bygg med lang levetid kan redusere behovet for nedbygging av natur.

Tiltakshierarkiet: Unngå negative virkninger for miljøet - miljødirektoratet.no

Oppfølging av planen

Klima- og miljøarbeidet er sektorovergripende og forutsetter tett samarbeid på tvers av kommunens tjenesteområder, samt med innbyggere, næringsliv, staten, fylkeskommunen og andre samfunnsaktører.

Strategien følges opp gjennom fireårige handlingsplaner for klima og miljø. Handlingsplan 2026-2030 er strukturert etter satsningsområdene i denne strategien.

Utviklingen i klima- og miljøarbeidet følges årlig gjennom en samlet klima- og miljørapport, basert på nøkkelindikatorer innen klima- og miljøområdet.

Indikatorer

For å følge utviklingen, vil det rapporteres på nøkkelindikatorer årlig.

Psst! Flere indikatorer finner du på [Stavangerstatistikken](#) 😊

Mål

Klimarobust

- Klimagassregnskap, direkte utslipp
- Blågrønn faktor

Bærekraftig
ressursbruk

- Avfallsstatistikk
- Ombruksandel husholdningsavfall

Styrket
naturmangfold

- Arealregnskap
- Naturregnskap

Satsings- områder

FORBRUK

- Andel kommunale byggeprosjekter med ombruksplan
- Matsvinn
- Forbruk av engangsartikler (kommunalt)
- Bruk av delingstjenester: Stavanger bibliotek og Aktiv kommune

KLIMATILPASNING

- Antall objekt med uakseptabel risiko for urban flom
- Utvikling i klimarelaterte skader og hendelser

FORURENSNING

- Luft: Oppnåelse av luftkvalitetskriteriene og piggfriandel
- Støy: Eksponert for utendørs støy over 69 dB L_{den} fra veitrafikk
- Vannmiljø: Andel overløpsutslipp og økologisk tilstand i sjø og vannforekomster
- Miljøgifter: miljøgifter i bunnsediment

NATURNØYTRALITET OG AREALBRUK

- Areal- og naturregnskap
- Omdisponering jordbruksareal til andre formål
- Andel kartlagt marin natur

ENERGI

- Energiregnskap
- Energiforbruk og produksjon i kommunale bygg

BYGG OG ANLEGG

- Utslipp fra annen mobil forbrenning
- Resultat ifht. målbaner innen klimagassutslipp, sirkularitet og naturnøytralitet for kommunens byggeprosjekter

TRANSPORT OG MOBILITET

- Reisevaneundersøkelsen
- Trafikkutvikling
- Utslippsregnskap for vei og sjøfart
- Utvikling kjøretøypark (elbil-andel, etc)

INVOLVERING OG SAMARBEID

- Spørreundersøkelse klima og miljø
- Utslippsutvikling interkommunale anlegg
- Antall forskningsprosjekter innen klima og miljø

Faggrunnlag for strategien

Det er utarbeidet et faggrunnlag til strategien.

- Faggrunnlaget viser til ulike rapporter, veiledere og føringer som har vært viktige kunnskapsgrunnlag for planen.
- Faggrunnlaget gir også mer informasjon om temaene som er dekket i strategien, og om avveininger som er gjort.

Ordforklaring

Begrep	Forklaring
Arealnøytral	Arealnøytralitet for naturverdier innebærer at vi ikke skal omdisponere og ødelegge intakte naturarealer eller bygge ned arealer med naturverdier. Nye naturinngrep må reduseres, i tillegg til at det bør restaureres og tilbakeføres områder til natur slik at naturverdiene i sum holdes i balanse.
Energifleksibilitet	Energifleksibilitet viser til mulighet for å velge mellom flere energibærere, for eksempel elektrisitet, ved eller biogass. Energifleksibilitet innebærer også fleksibilitet i å kunne lagre eller transportere energien for bruk på et senere tidspunkt eller på et annet sted.
Klimanøytral	Å være klimanøytral betyr at det er en balanse mellom det vi slipper ut av klimagasser og det naturen selv kan ta opp eller binde, altså et såkalt netto-null-utslipp.
Naturnøytral	Naturnøytralitet er et prinsipp for forvaltning og utvikling som innebærer at menneskelig aktivitet ikke skal føre til netto tap av natur – verken i naturareal, naturtyper, økologiske funksjoner eller biologisk mangfold. Ved praktisering av naturnøytralitet må det føres naturregnskap som sammenligner naturverdiene før og etter gjennomføring av prosjekt.
Naturpositiv	Der naturnøytralitet betyr ingen netto tap av natur, betyr naturpositivitet mer og bedre natur enn utgangspunktet.
Sirkulær økonomi	Sirkulær økonomi kjennetegnes av et system hvor vi utnytter naturressurser og produkter effektivt og så lenge som mulig, i et kretsløp der minst mulig ressurser går tapt.
Utslippsfri	Utslippsfri vil si at det ikke er noe utslipp av CO ₂ og helseskadelige stoffer som NO _x og partikler fra energibruk. Utslippsfri er strengere enn "fossilfri", da utslippsfri også eliminerer lokale utslipp fra biodrivstoffbruk.

Stavanger
kommune

www.stavanger.kommune.no/klimamiljostrategi